

Προσεγγίσεις για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη

ΟΝΟΜΑ ΣΧΟΛΗΣ: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών
Επιστημών

ΟΝΟΜΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ: Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΤΟΣ: 4

ΜΑΘΗΜΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΛΟΥΚΑΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Η **Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ)** απευθύνεται, όπως προκύπτει και από τον τίτλο της, σε αστικούς δήμους.
- Το πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι δήμοι που επιθυμούν να συμμετάσχουν στη χρηματοδότηση αυτού του προγράμματος είναι ότι και αυτή η πολιτική, μέχρι σήμερα τουλάχιστον, καλύπτεται ακόμα από μεγάλη ασάφεια και παράλληλα είναι άκρως ανταγωνιστική. Στην περίπτωση μάλιστα της **Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης**, η προετοιμασία γίνεται ακόμα πιο ασαφής και πολύπλοκη γιατί μπερδεύεται με την Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) και τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ).

Σε ποιες περιοχές απευθύνεται η Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη.

- Για την επιλογή των περιοχών εφαρμογής της **Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ)**, προκρίθηκαν οι παρακάτω κατηγορίες περιοχών:
- Περιοχές εφαρμογής Ρυθμιστικού Σχεδίου ή περιοχές που έχουν προσδιοριστεί ως περιοχές παρεμβάσεων αστικής ανασυγκρότησης στα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, στα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια ή σε Σχέδια Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης, κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία.
- Περιοχές που ορίζονται με βάση τα όρια Δημοτικής Ενότητας ή όρια Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ή Ρυθμιστικού Σχεδίου και ο πληθυσμός τους ξεπερνά τους 10.000 κατοίκους.
- Περιοχές που αντιμετωπίζουν έντονες προκλήσεις: οικονομικές / περιβαλλοντικές / κλιματικής αλλαγής / δημογραφικές / λειτουργικής οργάνωσης της πόλης.
- Περιοχές που περιλαμβάνουν ζώνες αποβιομηχάνισης, που δοκιμάζονται περισσότερο από την οικονομική κρίση με τα συνακόλουθα φαινόμενα αστικής φτώχειας και υψηλών ποσοστών ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού, ή περιοχές αλλαγών χρήσεων γης και αυθαίρετης δόμησης.

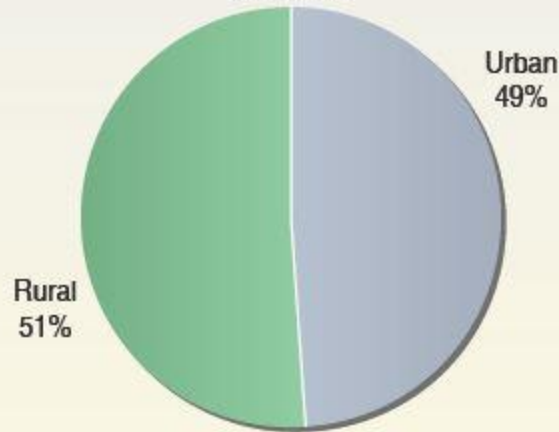
δεκαετίες... βρίσκονται σε ταχύτατο μετασχηματισμό

- Αύξηση πληθυσμού πόλεων
- Επίκεντρο οικονομικών δραστηριοτήτων
- Πεδίο παραγωγικών αναδιαρθρώσεων
- Τόπος κατανάλωσης (τροφής, φυσικών πόρων, ενέργειας, γης, κτλ)
- Νέες μορφές οργάνωσης του χώρου
- Αύξηση των κοινωνικών ανισοτήτων

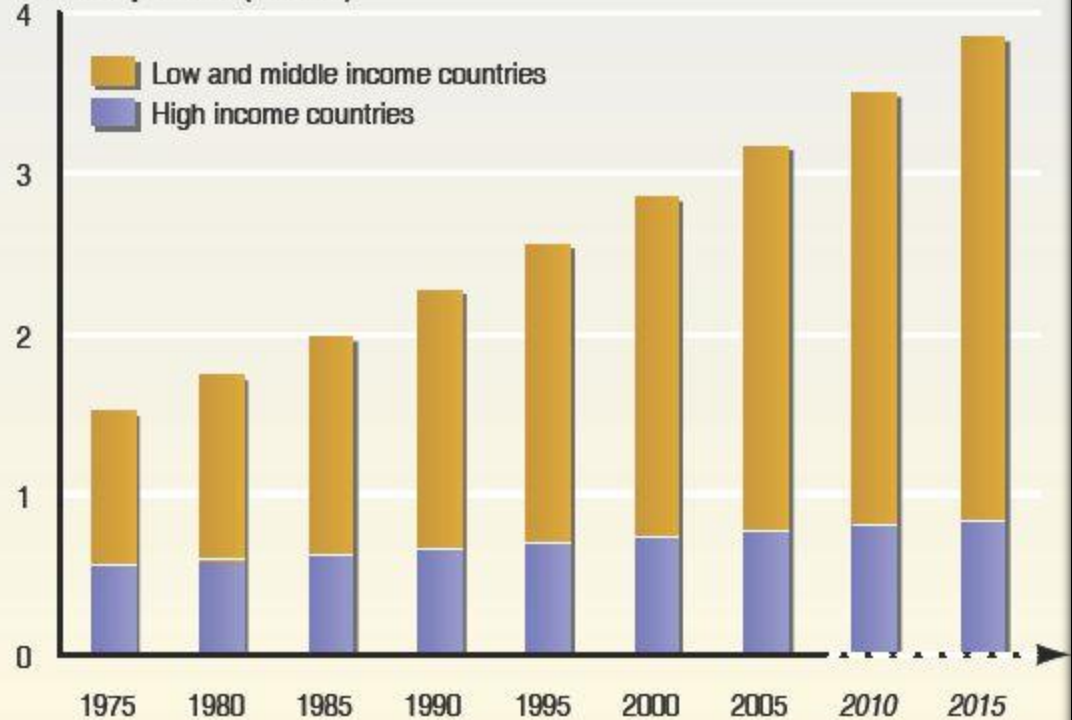
Urban population: status and trends

Ratio of Urban to Rural population

World population 2005
6.4 billions

Urban Population (billions)

Sources: Food and Agriculture Organization statistical databases (FAOSTAT); Country income according to World Bank 2005.

Σύγκλιση των λογικών μεταξύ των διαφόρων πόλεων.

Κοινές στρατηγικές για την αστική ανάπτυξη:

- Ανταγωνιστικότητα
- Κοινωνική συνοχή
- Βιώσιμη / αειφόρος ανάπτυξη

Κοινές πολιτικές για τη διαχείριση του αστικού χώρου:

- Διευκόλυνση επενδύσεων
 - Ιδιωτικοποιήσεις
 - Αναπλάσεις
- Μεγάλα έργα υποδομών
- Μεγάλες διοργανώσεις
- Ενεργειακά έργα

Στόχοι της ΒΑΑ

- βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας.
- προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.
- προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας.
- προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων.
- προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.
- βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

Η **Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη** είναι δυνατόν, κατά περίπτωση, να επεκτείνεται σε μεγαλύτερο αριθμό Θεματικών Στόχων και Επενδυτικών Προτεραιοτήτων, που καλύπτουν εκείνους τους τύπους δράσεων που η εκάστοτε στρατηγική τεκμηριωμένα θα υποδεικνύει ως αναγκαίους και κατάλληλους.

Οι προκλήσεις που σχεδιάζεται να αντιμετωπιστούν μέσω της ΒΑΑ

- Η ολοκληρωμένη και στοχευμένη αναπτυξιακή παρέμβαση στα αστικά κέντρα με στόχο την αποκατάσταση του οικονομικού τους ιστού και τη λειτουργία τους ως κινητήριες δυνάμεις στην ευρύτερη περιοχή επιρροής τους.
- Η αντιστροφή της κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης των αστικών περιοχών, ιδίως των περιοχών συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων, των υποβαθμισμένων εμπορικών κέντρων των μεγάλων πόλεων . Η άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, με την αναζωογόνηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης και την ανασυγκρότηση των κοινωνικών υποδομών.
- Η προώθηση της σύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο αστικό περιβάλλον, με αιχμή τη στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης.
- Η αντιστροφή της αστικής διάχυσης μέσω της προώθησης της αρχής της «συμπαγούς πόλης» και παράλληλα, η ένταξη του κεντρικού πυρήνα, της περιαστικής ζώνης, των περιμετρικών περιοχών και της άμεσα επηρεαζόμενης υπαίθρου σε ενιαίες τοπικές στρατηγικές ανάκαμψης, αναβάθμισης και ανάπτυξης.
- Η ανάκτηση του δημόσιου χώρου και η ανάπτυξη δομών κοινωνικής οικονομίας και στέγασης με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών.

Πώς θα χρηματοδοτηθούν οι ΒΑΑ

- Η Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη θα χρηματοδοτηθεί μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) με τη συμπλήρωση πόρων που θα διαθέσουν στις Περιφέρειες, ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά, τα Επιχειρησιακά Προγράμματα *«Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»* και *«Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία»*.

Ποιες είναι οι βασικές προτεραιότητες του προγράμματος

- Προτεραιότητα δίνεται σε στρατηγικές που προωθούν ολοκληρωμένο μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό της πόλης και της ευρύτερης περιοχής, σύμφωνα με την αρχή της «συμπαγούς πόλης» και προωθούν την ολοκληρωμένη ένταξη της σε ενιαίο σχεδιασμό (μικτών) χρήσεων γης και μετακινήσεων, την ενεργοποίηση του οικιστικού δυναμικού για παραγωγικές δραστηριότητες ή κατοικία και την εξοικονόμηση ενέργειας, τη μείωση των εκπομπών ατμοσφαιρικής ρύπανσης και θορύβου, τη στοχευμένη καταπολέμηση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής και τις κοινωνικές λειτουργίες και εξυπηρετήσεις. Η αύξηση του αστικού πρασίνου και των ανοιχτών χώρων συγκέντρωσης, η διάσωση του οικιστικού αποθέματος και η αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής στο σχεδιασμό αποτελούν επιπλέον ενδεικτικές δράσεις.

Πως θα γίνει η επιλογή

- Η χρηματοδότηση θα γίνει προς ενιαίες **Ολοκληρωμένες Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης**. Η επιλογή, έγκριση και χρηματοδότηση των στρατηγικών βιώσιμης αστικής ανάπτυξης θα γίνει στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας, με κριτήρια που θα αφορούν στην καταλληλότητα της στρατηγικής, στη συμβολή τους στην επίτευξη των αποτελεσμάτων του Προγράμματος, και στη διαχειριστική επάρκεια, την τεχνική ετοιμότητα και την ικανότητα μόχλευσης πόρων του φορέα.

Βιώσιμη αστική ανάπτυξη – μία κριτική προσέγγιση

- Ρητορική που διαπερνά τα πάντα
- «Οικολογικοποίηση» του καπιταλιστικού συστήματος χωρίς ουσιαστική αλλαγή στη λειτουργία του
- Δημιουργεί νέες αγορές (τεχνολογίες για ΑΠΕ, νέα υλικά, βιολογικά τρόφιμα, κτλ)
- Εξαγωγή περιβαλλοντικής επιβάρυνσης σε εναλλακτικές τοποθεσίες
- Διαιώνιση ανισοτήτων μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών

Πολιτικές για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη

- Ελεύθεροι χώροι και πράσινο
- Προώθηση βιώσιμης κινητικότητας
- Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
- Μέτρα και πρακτικές εξοικονόμησης ενέργειας
- Προώθηση ανανεώσιμων πηγών
- Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Προστασία του τοπίου
- Προστασία ευαίσθητων οικοσυστημάτων και περιβαλλοντικά σημαντικών περιοχών
- Ρύθμιση των χρήσεων
- Διατήρηση του κοινωνικού και παραγωγικού ιστού

Στοκχόλμη - Βιώσιμη πόλη

- Hammarby Sjostad – πρότυπο βιώσιμης πόλης
- Τα λιμάνια της Στοκχόλμης
- Αυτοκινητόδρομος βιοκαυσίμων – από τη Στοκχόλμη στο Γκέτενμποργκ
- Μία νέα πύλη στη Στοκχόλμη – Το έργο του VartaFrihamnen
- Κλιματικά-έξυπνα ακίνητα
- Στην αιχμή των καθαρών τεχνολογιών
- Πόλη χωρίς καύση ορυκτών το 2050
- Προς ένα μη τοξικό περιβάλλον • Πρόγραμμα για τα ύδατα της Στοκχόλμης
- Μελέτη για την Υγιεινή και Βιώσιμη Κατοικία
- Έρευνα στους πολίτες της Στοκχόλμης για το Περιβάλλον
- Artarken – Διαδραστική βάση δεδομένων για τα απειλούμενα και τα προστατευόμενα είδη
- Αποκατάσταση υγροτόπων και υδάτων
- Φόρος συμφόρησης
- Στοκχόλμη: η πόλη των ποδηλατών

Green roofs bind rainwater so that it evaporates.

Solar cells convert solar energy into electricity.

Solar panels heat water.

All frontage and roofing materials are free from heavy metals.

Low-flushing toilets and tap aerators reduce water consumption by half.

Car pools reduce private motor travel.

Safe footpaths and bikeways.

Household refuse is sucked down into automatic underground waste collection systems.

Organic food is served.

Dressed in eco-fashion.

Combustible waste is used to produce district heating and electricity in the area's own system. Organic waste is turned into biogas.

Heat exchangers in water treatment.

Ecological fashion for the environmentally aware.

"Farmer's Market" enables residents to buy local produce.

Street rainwater is treated locally and flows into the lake instead of to a treatment plant.

Curitiba - Παγκόσμιο Βραβείο Βιώσιμης Πόλης 2010

- Σύστημα αστικών συγκοινωνιών
- Δίκτυο πάρκων
- Διαχείριση απορριμμάτων
- Προγράμματα εκπαίδευσης
- Προγράμματα ενίσχυσης εισοδήματος φτωχότερων στρωμάτων

